

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

**ČOAHKKINBEAVDEGIRJI 2024:2
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL 2024:2**

§§ 13-22

Giellalávdegoddi/Språknämnden

Čoahkkinbeaivi

2024-04-18

Staare

Báiki ja áigi/Plats och tid

Staare
Cuorjománu 18 b. / 18 april 2024 kl. 08:30- 12:00

Mearrideaddjit/Beslutande

Naadja Östergren, čoahkkinságadoalli/mötesordförande,
Märgge Karlberg Uttjek, áirras/ledamot
Åsa Blind, áirras/ledamot
Karin Vannar, áirras/ledamot

**Iežá oasseváldi/
Övriga deltagare**

Anita Kitok ossodathoavda / avdelningschef, språk
och utbildning,
Sylvia Sparrock, čalli / sekreterare
Mika Sajjets, direktör Giellagáldu § 19.4
Per Eric Kuoljok, styrelseordförande Giellagáldu § 19.4

Paragrátat/Paragrafer

13-22

Dárkkisteaddji/Justerare

Åsa Blind

**Vuolláičállosat/
Underskrifter**

čalli/sekreterare.....
Sylvia Sparrock

čoahkkinságadoalli/mötesordförande
Naadja Östergren

dárkkisteaddji/justerare.....
Åsa Blind

	<i>Dárkkástus lea dieđihuvvon almmuhantávoalis. Justeringen har tillkännagivits enligt anslag.</i>
Orgána/Organ	Sámedikki giellalávdegoddi/Sametingets språknämnd
Čoahkkinbeaivi/Sammanträdesdatum	2024-04-18
Ilmmuhanbeaivi/Datum för anslags uppsättande
Beavdegirjji vurkensadji/ Förvaringsplats för protokollet	Sámedikki hálddahus, Giron Sametingets kansli, Giron
Vuolláičála/Underskrift

Ordförande öppnar mötet.

§ 13 Fastställande av föredragningslista

Nämnden beslutar

att fastställa föredragningslistan enligt nedan:

- § 13 Fastställande av föredragningslista
- § 14 Val av justerare
- § 15 Föregående protokoll
- § 16 Ekonomi
- § 16.1 Budgetuppföljning t o m 31 mars
- § 16.2 Budgetuppföljning korttidsstudiestöd
- § 17 Rapporter och information
- § 17.1 Rapport från ordförande
- § 17.2 Rapport från ledamöter
- § 17.3 Information från kansli
- § 18 IDIL 2022-2032
- § 19 Språknämndens verksamhetsplan
- § 19.1 Riksdagsseminarium
- § 19.2 Plenum Stuhkie
- § 19.3 Föreläsning "En jämförelse samt vilka skillnader finns av språkliga rättigheter för samer i Norge och Sverige, med förankring i urfolksrättigheter".
- § 19.4 Giellagaldu - dialogmöte
- § 20 Motion - M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna
- § 21 Övriga frågor
- § 22 Nästa möte

§ 14 Val av justerare

Nämnden beslutar

att utse Åsa Blind till justerare.

§ 15 Föregående protokoll

Dokument:

- ./.
- Språknämndens protokoll 2024-02-07
- Föredragande: Naadja Östergren

Genomgång av språknämndens protokoll 2024:1

Nämnden beslutar

att lägga protokollet till handlingarna

§ 16 Ekonomi

§ 16.1 Budgetuppföljning t o m 31 mars 2024

Dokument

- ./.
- Budgetuppföljning t o m 31 mars 2024
- Föredragande: Anita Kitok

Språknämnden har beviljats en budget på 325 000 kronor för år 2024. Budgetuppföljning visar att 51 425 kronor har förbrukats t o m 31 mars. Det är 16% av årsbudget, riktvärde 25 %. Återstår av årets budget 273 575 kronor.

Nämnden beslutar

att lägga informationen till handlingarna

§ 16.2 Budgetuppföljning korttidsstudiestöd t o m 9 april 2024

Dokument

- ./.
- Budgetuppföljning korttidsstudiestöd t o m 9 april 2024
- Föredragande: Anita Kitok

Sametinget har tagit beslut gällande 31 ansökningar, alla inkomna ansökningar har beviljats. Besluten avser två kurser i lulesamiska samt en kurs i umesamiska. Totalt har reserverats 700 000 kronor för 2024. Av beviljad budget för 2024 återstår 123 741 kronor

Nämnden beslutar

att lägga informationen till handlingarna

§ 17 Rapporter och information

§ 17.1 Rapport från ordförande

Dokument

- ./.
- Ordförandebeslut 2024-03-26
 - ./.
 - Ordförandes rapport till plenum 16 okt-31 dec 2023
 - ./.
 - Bilaga 1. Rapport till plenum februari 2024.

./ - Bilaga 2. Rapport till plenum februari 2024
Föredragande: Naadja Östergren

Ordförandes rapport till Plenum i februari under vecka 8, 2024. Se bilagd handling.

Ordförande deltog i möte med UR angående tidplan för public service-utredningens slutbetänkande och påföljande remissrunda, 23 februari 2024. Sametingets kansli deltog och styrelsens medieansvarige Jan Rannerud, förutom UR:s tjänstepersoner.

Ordförande har enligt uppdrag initierat följande:

- Föreläsning med professor Mattias Åhrén för språknämndens ledamöter och ersättare på temat *En jämförelse samt vilka skillnader finns av språkliga rättigheter för samer i Norge och Sverige, med förankring i urfolksrättigheter*, den 17 april 2024. Sametingets nämnder, styrelse och presidium, samt Sameskolstyrelsen har inbjudits att delta.
- Dialogmöte med Giellagáldu. Giellagáldus styrelseordförande Per Eric Kuoljok, direktör Mika Saijets och Språknämnden deltar, 18 april 2024.
- Kontakt med riksdagsledamot inför Språknämndens planerade riksdagsseminarium i Stuehkie.

Nämnden beslutar

att med godkännande lägga ordförandebeslutet till handlingarna.
att lägga övrig information till handlingarna

§ 17.2 **Rapport från ledamöter**

Dokument

./ - Anförande utbildningskonferens 6 mars 2023
Föredragande: Naadja Östergren

Språknämndens vice ordförande och språkchefen höll öppningsanförandet på konferensen. Det var en väldigt bra konferens för ungdomarna som innehöll bland annat olika samers språkresor som var väldigt olika. Jag tror att någon av språkresorna passade in på de flesta ungdomar som deltog, att de kände igen sig.

Umeå universitet, Uppsala universitet, Sámi allaskuvlla, folkuniversitet och Samernas var där och berättade om olika utbildningsmöjligheter som finns.

Kammarkollegiet berättade ingående hur man blir auktoriserad tolk och hur få samiska auktoriserade tolkar och översättare det finns idag i Sverige.

Det avslutades med en workshop där ungdomarna delades in i gruppen och fick svara på frågor. Summa summarum så tyckte jag att ungdomarna verkade bli väldigt inspirerade att utbilda sig och jobba inom Saepmie.

Nämnden beslutar

att lägga information till handlingarna

§ 17.3 Information från kansli

- ./ - Svar på skrivelse, dnr 2017-1569
 - ./ - Förordning (2024:147) om statsbidrag för samiska organisationer
- Föredragande: Anita Kitok

Sametinget genomförde under samiska veckan i Umeå en utbildningskonferens med information om eftergymnasiala utbildningar i samiska språk och kultur. Syftet var att informera unga samer om utbildningar som finns tillgängliga samt att inspirera unga samer att söka till dessa utbildningar. Drygt 40 unga samer deltog.

Språkchef har deltagit på Ortnamnsrådets möte. Sametinget informerade om fokuspunktsansvaret för artikel 8(j) och 10(c) i konventionen om biologisk mångfald.

Språkchef har deltagit på mötet för Nordiska ämbetsmannaorganet för samiska frågor (NÄS). Mötet hölls i Enare, Finland. Nordiska ämbetsmannaorganet för samiska frågor består av tjänstemän från de tre sametingen och tjänstemän från de departement som har ansvar för samiska frågor i Finland, Norge och Sverige.

Sametinget har mottagit svar på det yttrande angående svaret på hemställan om en stipendieordning för studier i samiska. För närvarande har utbildningsministern och kulturministern inte för avsikt att ta några initiativ för att inrätta en särskild stipendieordning för studier i samiska.

En konsultation med Skolverket är påbörjad om utbildning i samiska för personal anställd i förskolan.

Regeringen har beslutat om förordning om statsbidrag för samiska organisationer. Kansliet har påbörjat arbetet med föreskrifter till denna förordning.

Språkchef har deltagit i ett samverkansmöte för att utveckla samiska utbildningar initierat av Lapplands lärcentra. Övriga deltagare var Samernas utbildningscentrum, Lapplands gymnasium, Kommunstyrelsens ordförande (Jokkmokk) och Saminuorra. Mötet innehöll punkter såsom elevrekrytering, marknadsföring, utbildningsutbud och lärarekrytering.

Tjänstemännen som arbetar med ortnamnsremisserna har varit på fortbildning hos Lantmäteriet i Gävle. Fortbildningen genomfördes som Workshop.

Kansliet har under perioden besvarat tre remisser från Skolverket, fem ortnamnsremisser från Lantmäteriet med sammanlagt 23 ortnamn samt tre remisser från Trafikverket.

Utbetalning av statsbidrag 2024 till kommuner och regioner i förvaltningsområdet för samiska är genomförd.

Enheten Minoritetspolitiska uppdraget har hållit information för tjänstemän/ politiker i Sorsele kommun.

Språkcentrum har börjat planeringen inför samiska språkveckan Giellavahkko i en mindre arbetsgrupp. Arbetet utgår från 2023 års utvärdering och aktivitetsplan. Kontakt har tagits med sameföreningen i Skellefteå och Skellefteå kommun för att samplanering av invigningen av Giellavahkko som är tänkt i Skellefteå. Det årliga samarbetet med Finland och Norge är inlett.

Lansering av bokstavssången ABD-lávlak på lulesamiska skedde den 6 februari.

Julevsáme giellaiehkhet genomfördes digitalt i januari med 23 deltagare.

Sydsamiskt, umesamiskt och pitesamiskt mentorprogram pågår. Fysiska och digitala träffar har genomförts.

Språkcentrum har genomfört två digitala föreläsningar med språkforskare Annika Pasanen "Giellaealáskahttin" (språkrevitalisering) och språkforskare Hanna-Maret Outakoski "Exempel från praktiktäna aktionsforskningsprojekt i samverkan med flerspråkiga verksamheter inom skola och förskola". Föreläsningarna drog många deltagare.

I januari publicerades en film om duodji-terminologi som resultat av ett kunskapsbevarande projekt som pågått under hösten mellan Språkcentrum och en slöjdare och fd slöjdlärare. Projektet resulterade i en utbildande film på Språkcentrums youtubekanal där benämningar och tekniker och för att tillvarata bellingar från ren förklaras. Då terminologin inom duodji är kunskapsbärande och således viktig för kunskapsöverföringen var det av stor vikt att bevara och tillgängliggöra detta via ett medium som tilltalar alla men framför allt den yngre målgruppen. I filmen talas lulesamiska.

Samiskt språkcentrum deltog i mars vid boksläpp av en umesamisk verbbok. Samiskt språkcentrum har delfinansierat boken.

Språkcentrum har genomfört en föreläsning om det pitesamiska språket vid ett samrådsmöte mellan Piteå kommun och samer i Piteå.

Språknämnden beslutar

att lägga informationen till handlingarna

§ 18 IDIL 2022-2032, utgår

§ 19 Språknämndens verksamhetsplan

§ 19.1 Riksdagsseminarium

Dokument

- Språknämndsprotokoll 2023-09-18, § 43.4
- Språknämndsprotokoll 2023-12-06, § 51
- Språknämndsprotokoll 2024-02-07, § 7.1

Föredragande. Naadja Östergren

Förslag att påbörja arbetet med riksdagsseminarium och att prioritera samiska språken ur ett perspektiv som hotade språk och lyfta bl.a. behov av samisk språklag, stipendieordning, IDIL. Önskemål att ha fyra ämnen att hålla föredrag kring.

Ordförande kontaktade riksdagsledamot Jessica Wetterling med förfrågan om värdskap för Språknämndens planerade riksdagsseminarium kring de samiska språken. Svaret blev positivt, och Jessica Wetterling är positiv till att vara värd. Hon undersöker möjligheten med delat värdskap, och passande datum för riksdagsseminariet.

Nämnden beslutar

att bereda ärendet vidare.

§ 19.2 Plenum Stuhkie

Dokument

- Språknämndsprotokoll 2023-12-06, § 57.1
- Språknämndsprotokoll 2024-02-07, § 7.2

Föredragande. Naadja Östergren

Information om Sametingets planering om de olika nämndernas möten med utskott i samband med plenum i Stuhkie. Språknämnden ska ges tillfälle att möta utbildningsutskottet. Frågan nämnden önskar lyfta med utbildningsutskottet är:
Hur säkerställs god kvalitet i en sammanhängande utbildningskedja i de samiska språken i det livslånga lärandet?

Det har kommit information om att alla nämndens kostnader i samband med aktiviteten ska bekostas av respektive nämnd.

Nämnden beslutade 2024-02-07, § 7.2

att avvakta presidiets planering.

Förslag är att utgångspunkten för frågeställningen blir valda delar ur Sametingets *Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken, 2020.*

Förslag 3: *En fungerande utbildningskedja och* passande delar ur åtgärdsförslagen 3.1 - 3.9.

Nämnden beslutar

att nämndsledamöter som deltar på plenum deltar i möte med utbildningsutskottet.

§ 19.3 Föreläsning "En jämförelse samt vilka skillnader finns av språkliga rättigheter för samer i Norge och Sverige, med förankring i urfolksrättigheter", utgår.

§ 19.4 Giellagáldu – dialogmöte

Dokument

- ./ - Jahkediedáhus 2023
- ./ - Årsmelding 2023
- ./ - Referáhtta jahkediedáhusas 2023
- ./ - Referaate jaepiebievnesitie 2023
- ./ - Referáhtta Sáme Giellagáldojahkediedádusás 2023
- ./ - Referat av årsmelding for 2023
- ./ - Beavdegirjeoassi áššis 14-24
- ./ - Utdrag fra møteprotokoll sak 14-24

Föredragande: Mika Saijets, Per-Eric Kuoljok

Sammanträdet ajourneras för ett dialogmöte med Giellagaldus direktör Mika Saijets och styrelseordförande Per Eric Kuoljok.

Sámi Giellagáldu ska enligt stadgarna lämna årsrapport senast den 15 januari och bokslut senast den 10 februari för sin verksamhet föregående år till sametingen i Finland, Norge och Sverige. Rapporteringen ska vara anpassad efter tilldelningsbrevet.

Nämnden beslutar

att lägga information till handlingarna

§ 20 Motion, M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna.

Dokument:

- ./ - M 602 av Marianne Gråik, Johanna Njaita, Ingrid Inga, Åsa Blind 2023-02-23, dnr 1.1.8-2023-327
- ./ - Plenumsprotokoll 2023-02-21 – 23, § 16
- ./ - Styrelseprotokoll 2023-03-28, § 58.17
- ./ - Styrelseprotokoll 2023-09-29, § 145.11
- ./ - Språknämndens protokoll 2023-12-06, § 55.3

- Språknämndens protokoll 2024-02-07, § 9.1
Föredragande: Naadja Östergren

Marianne Gråik, Johanna Njaita, Ingrid Inga och Åsa Blind har den 23 februari 2023 inlämnat en motion där de yrkar:

att Sametinget inom ramen för fokalpunktsuppdraget verkar för inrättande av ett särskilt programråd enbart för samiska traditionell kunskap och att goda förutsättningar säkerställs för en levande traditionell naturbetesbaserad renskötsel i framtiden

- Att representanter i det särskilda programrådet för samisk traditionell kunskap i samråd med renskötselns organisationer samt att representanterna ska vara aktiva inom renskötsel och att även andra samiska näringar ingår i programrådet
- Att representanter med stor kunskap om traditionell samisk kunskap om naturbaserad renskötsel och om samiskt levnadssätt och livsmiljö ingår i programrådet
- Att verka för finansiering av det särskilda programrådet kan ske via Främjande av rennäringensanslaget fr om budgetåret 2023

att Sametinget tillsätter det särskilda programrådet skyndsamt för att kunna påbörja arbetet med att synliggöra samisk traditionell kunskap och att stärka och säkerställa traditionell samisk naturbetesbaserad renskötsel för framtiden

att Sametinget avsätter särskilda medel för att vidmakthålla traditionell samisk natur betesbaserad renskötsel parallellt med arbetet i programrådet,

att inom ramen för fokalpunktsuppdraget anodnar seminarier om samisk traditionell kunskap, traditionell naturbaserad renskötsel, utfodring mm kopplat till biologisk mångfald och klimatförändringarna för att öka den generella kunskapen om rennäringen hos myndigheter, regeringen och forskningen. Inbjudna deltagare kan vara samebyar, renbetesdistrikt i Norge, renskötsel företrädare i Finland, forskare, berörda myndigheter m fl.

Styrelsen beslutade den 28 – 30 mars 2023, § 58.17

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Skäl för yrkandena

I motionen anges att röster inom renskötselförbundet menar att t ex Sametingets insatser enligt konventionen om biologisk mångfald och när det gäller beslut om katastrofskadeskydd tenderar att tunna ut samisk traditionell kunskap om naturbetesbaserad renskötsel och hållbart nyttjande och tillvaratagande av naturens resurser. Ett exempel är att Sametinget genom anslaget "Främjande av rennäring" enbart valt att stödja utfodring av renar vid beteskriser samtidigt som stöd inte ges till renskötare som väljer traditionell samisk naturbetesbaserad renskötsel som är i behov av andra insatser än utfodring. Renskötare anför också att motstående intressen och exploatörer kan hävda att nuvarande omfattning av renbetesmarkerna inte behövs för samisk naturbetesbaserad renskötsel eftersom allt fler renskötare kan utfodra renarna.

Vidare anges i motionen att det inom ramen för Sametingets fokalpunktsuppdrag enligt konventionen om biologisk mångfald (CBD) behöver utformas otraditionella insatser och åtgärder i mycket nära samarbete med renskötare för att upprätthålla och bevara traditionell samisk kunskap i praktiskt levnadssätt och livsmiljö och för att kunna upprätthålla naturbetesbaserad samisk renskötsel i ett förändrat beteslandskap för framtiden. Även ökad kunskap om traditionell samiska brukningssätt av beteslandskapet och naturen behövs för att kunna hävda rätten till mark och vatten inom renbetesmarkerna och för att synliggöra ändrade förutsättningar att leva, bo och klara sig av naturen och naturresurserna för hela renskötselområdet.

Motionären finner även att det finns stort behov av att revitalisera kunskap om samiskt traditionellt bruk av betesmarkerna, naturen och det samiska levnadssättet och livsstilen för att bevara biologisk mångfald inom renskötselområdet.

Motionären anser också att – utifrån att det sker storskalig utarmning av ekosystem inom det boareala och arktiska regionerna (renskötselområdet) – att utfodring av renar är idag livsnödvändigt för att kunna upprätthålla och bevara renskötseln som grund för hela det samiska samhället. Utfodringarnas negativa påverkan på dels betesmarkerna, dels på förändringar av traditionella samiskt brukningssätt och dels betydelsen av biologisk mångfald i det samiska samhället behöver särskilt uppmärksammas och belysas bl a inom ramen för Sametingets fokalpunktsuppdrag och genom forskningen.

Sametinget har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2021 ett uppdrag enligt följande:

Sametinget ska vara fokalpunkt för artiklarna 8(j) och 10(c) i Konventionen om biologisk mångfald (CBD) och i det arbetet involvera andra myndigheter och aktörer som har

kunskap och roll att spela i genomförandet av dessa artiklar i Sverige. Sametinget ska senast 15 december 2023 till regeringen (Miljödepartementet) redovisa hur fokalpunktsuppdraget genomförts under 2021-2023.

Uppdraget innefattar i enlighet med Sametingets regleringsbrev för budgetåret 2021 all traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk kopplat till biologisk mångfald i Sverige. Det innebär både samisk- och annan kunskapstradition.

Målgruppen för uppdraget är stor vilket innebär att avgränsningar har krävts. Hittills har målgrupperna innefattat intresseorganisationer som företräder kunskapstraditioner, myndigheter med koppling till traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk i sina uppdrag samt företrädare för utbildningssektor och muséer. För att skapa plattform för dialog, möta målgrupperna och föra arbetet framåt har som framgår i motion 602 har ett programråd bildats.

Programrådet har varit delaktig och fungerat som remissinstans bl.a. för det kunskapsmaterial som nämns i motion 602. Syftet med materialet är att samla information om CBD, artiklarna 8j och 10c, sätta det i en svensk kontext och därigenom skapa förutsättningar för ökad kunskap kring traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk. Materialet beskriver bl.a. Sametinget som myndighet genom informationsfilm, Sametingets värdegrundsdokument Eallinbirás, exempel på árbediehtu genom filmer som lyfter rennäringen, slöjden och fisket. Materialet beskriver även fäbodbruk i en film.

Att bilda ytterligare ett programråd inom ramen för fokalpunktsuppdraget bedöms kunna bidra till att skapa utmaningar med att hålla samman parallella processer. Inom fokalpunktsuppdraget finns brukargrupper med liknande och i vissa fall samma utmaningar och behov. Det kan gälla myndigheters hänsynstagande vid beslutsfattande som påverkar ex. renskötare, fiskare eller fäbodbrukare. Så som uppdraget är utformat behöver Sametinget därför se sin samordnande roll ur ett perspektiv som innefattar all traditionell kunskap.

De intresseorganisationer som företräder árbediehtu i fokalpunktsuppdragets befintliga programråd bedöms kunna utgöra stommen för ett intensifierat arbete med árbediehtu. På så sätt skulle detta arbete ha möjlighet att kanaliseras genom programrådet och ett jämlikt arbetssätt kunna bibehållas.

Noteras bör att programrådets roll i ett eventuellt kommande uppdrag inte är fastställt och kan komma att ta andra former än dagens upplägg.

Styrelsen beslutade 2023-09-29, § 145.11

att inhämta yttrande från samtliga nämnder och ungdomsrådet.

Paragrafen justeras omedelbart.

Nämnden beslutar

att föreslå styrelsen att motionen därmed är besvarad.

Åsa Blind reserverar sig till förmån för eget förslag: att föreslå styrelsen att bifalla motionen.

Karin Vannar reserverar sig till förmån för Åsa Blinds förslag.

Paragrafen justeras omedelbart.

§ 21 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

§ 22 Nästa möte

Föredragande: Naadja Östergren

Behov av möte gällande budgetäskande 2025 och förslag till budgetunderlag 2026-2028.

Enligt mötesplan återstår följande mötestillfällen under 2024:

Ev. i samband med riksdagsseminarium, Stockholm

Digitalt möte v. 39

Förslag att hålla digitalt arbetsmöte 2 maj

Nämnden beslutar

att hålla digitalt arbetsmöte 2 maj kl 08:30-16:00

att hålla nästa fysiska sammanträde i samband med riksdagsseminariet.

Ordförande avslutar mötet / Ságadoalli loahpaha čoahkkima.